

JUSTITIA (PREDICTIVA), INTELIGENTA (ARTIFICIALA) SAU VIATA (PRIVATA – GDPR)?

Codruța NICULAE
Mihai SELEGEAN
BRD – Groupe Societe Generale

Colocviile juridice ale Bancii Nationale a Romaniei – Editia a
XXV-a

*Cat de adecvat este dreptul comun pentru specificul activitatii
Bancare?*

22 Octombrie 2021

CUPRINS

1. DREPTUL COMUN VS. DREPTUL SPECIAL
2. DREPTUL COMUN -> EVOLUTIE REGLEMENTARA
3. MAI SUNT NECESARE EFORTURI PANA LA UN CADRU LEGAL FUNCTIONAL UNITAR CARE SA PROTEJEZE DREPTURILE FUNDAMENTALE IN TIMP CE ESTE SPRIJINITA INOVAREA?
4. CONSTRANGERI DE NATURA REGLEMENTARA IN IMPLEMENTAREA PRODUSELOR BAZATE PE INTELIGENTA ARTIFICIALA

1. DREPTUL COMUN VS. DREPTUL SPECIAL

- DREPTUL COMUN -> Regulamentul General privind Protectia Datelor (Regulamentul (UE) nr. 2016/ 679 "GDPR")
- DREPTUL SPECIAL APLICABIL SISTEMULUI BANCAR, in special reglementarile privind riscul de model
 - > Conform cadrului reglementar specific industriei bancare, **riscul de model** este materializat în *riscul de pierderi asociat dezvoltării, implementării sau utilizării neadecvate de modele de către instituție pentru procesul decizional (de exemplu, stabilirea prețurilor produselor, evaluarea instrumentelor financiare, monitorizarea limitelor de risc etc.)*
 - > Obligație de evaluare și atenuare a riscului: **Responsabilitate, Explicabilitate, Acuratețe și Auditabilitate.**

PRINCIPIILE CEPEJ : PUNCT DE INTERSECȚIE 3 DOMENII (PROTECȚIA DATELOR, CERINȚE SPECIFICE SISTEMULUI JUDICIAR, CERINȚE SPECIFICE SISTEMULUI BANCAR)

Studiul Comisiei consemnează importanța *Cartei Etice Europene în materie de utilizare a inteligenței artificiale în sistemele judiciare* (CEPEJ, decembrie 2018), reamintind principiile care trebuie respectate în contextul prelucrării de date și hotărâri judiciare de către algoritmi:

1. *Principiul respectării drepturilor fundamentale* (proiectarea și implementarea instrumentelor de inteligență artificială sunt compatibile cu drepturile fundamentale) ;
2. *Principiul non-discriminării* (prevenirea dezvoltării sau intensificării discriminării între indivizi / grupuri de indivizi);
3. *Principiul calității și securității* (în ceea ce privește prelucrarea hotărârilor judecătorești, utilizarea de surse certificate, modele elaborate într-un mod multidisciplinar și într-un mediu tehnologic sigur) ;
4. *Transparența, imparțialitatea și legalitatea* (metodele de prelucrare a datelor trebuie să fie accesibile și ușor de înțeles, să permită de audituri externe) ;
5. *Principiul « sub controlul utilizatorului »* (utilizatorii sunt informați și au controlul opțiunilor lor)

2. DREPT COMUN -> EVOLUTIE REGLEMENTARA

✓ Aprilie 2021:

Comisia Europeana publica « **Pachetul privind inteligenta artificiala** », care cuprinde:

- Comunicarea "Dezvoltarea unei abordari europene in materie de inteligenta artificiala";
- Planul coordonat cu Statele Membre;
- **Propunerea de Regulament European privind Inteligenta Artificiala** (cerinte privind calitatea datelor ; documentarea trasabilitatii etapelor de functionarea a sistemelor de inteligenta artificiala, implementarea interventiei umane, asigurarea securitatii sistemului, cerinte privind sistemele de inteligenta artificiala cu grad ridicat de risc);

-> „sistem de inteligență artificială” (sistem de IA) înseamnă un software care este dezvoltat prin una sau mai multe dintre tehnicile și abordările enumerate în anexa I și care, pentru un anumit set de obiective definite de om, poate genera rezultate precum conținuturi, previziuni, recomandări sau decizii care influențează mediile cu care interacționează; (art. 3 alin. (1));

✓ Iunie 2021:

Opinia comuna nr. 5 / 2021 a Comitetului European privind Protectia Datelor (EDPB) si a Supraveghetorului European privind Protectia Datelor (EDPS) asupra Propunerii de Regulament al Parlamentului European si al Consiliului de Stabilire a unor norme armonizate privind inteligenta artificiala

2. DREPT COMUN -> EVOLUTIE REGLEMENTARA

Propunerea de Regulament European privind Inteligenta Artificiala, prevede:

- Cerinte pentru sisteme de *IA cu grad ridicat de risc* (Anexa III Proiect): domenii: aplicarea legii, adiminstrarea justitiei si procesele democratice etc.
 - Documentarea unui sistem de gestionare a riscurilor, proces iterativ pe intreg ciclul de viata al sistemului (art. 8);
 - Respectarea criteriilor de calitate pentru datele de antrenament, validare, testare (art. 10);
 - Intocmirea documentatiei tehnice prealabil punerii in functiune (art. 11);
 - Integrarea capacitatii de jurnalizare (art. 12);
 - Asigurarea supravegherii umane in functionarea sistemului (art. 14);Etc.
- furnizorii de sisteme de *IA care nu prezintă un grad ridicat de risc sunt incurajati să aplice* în mod voluntar cerințele obligatorii pentru sistemele de IA cu grad ridicat de risc;

3. MAI SUNT NECESARE EFORTURI PANA LA UN CADRU LEGAL FUNCTIONAL UNITAR CARE SA PROTEJEZE DREPTURILE FUNDAMENTALE IN TIMP CE ESTE SPRIJINITA INOVAREA?

EDPB/ EDPS ATRAGE ATENTIA CA:

- in materie de prelucrare a datelor speciale si a datelor privind condamnările penale si infractiuni Proiectul de Regulament I.A nu este suficient de clar;
- responsabilitatile utilizatorului, furnizorului si importatorului unui sistem de I.A. nu sunt corelate cu responsabilitatile si conceptele prevazute de legislatia specifica prelucrării datelor personale;
- Regulamentul I.A. ar trebui sa promoveze privacy by design si default in fiecare pas din ciclul de viata;
- ar trebui clarificat la nivel reglementar ca legislatia specifica prelucrării datelor personale se aplica datelor care cad sub perimetrul Regulamentului I.A.;
- ar trebui clarificate drepturile / remediile la dispozitia persoanelor care fac subiectul sistemelor de I.A. ; desi conform Proiectului de Regulament furnizorii sistemului de I.A. sunt cei care ar trebui sa faca o analiza de risc, totusi, conform legislatiei specifica prelucrării datelor personale, operatorii (in sens GDPR) vor fi utilizatorii sistemelor, mai degraba decat furnizorii sistemului de I.A.

4. CONSTRANGERI DE NATURA REGLEMENTARA IN IMPLEMENTAREA PRODUSELOR BAZATE PE INTELIGENTA ARTIFICIALA

- Aplicarea **principiilor de prelucrare** a datelor, de exemplu:
 - transparenta -> dificultate in descrierea modelului / prelucrarilor pe care le implica sistemul IA (de ex : datele deduse);
 - Limitari legate de scop -> necesitatea demonstrarii compatibilitatii scopurilor (diferenta intre prelucarea datelor in cadrul setului de date de antrenare a modelului vs. prelucrarea datelor in scopul deducerii informatiilor despre o anumita persoana vizata -> aplicabile regulile in materie de profiling);
 - Reducerea la minim a datelor -> o posibila tensiune intre acest principiu si data analytics , care poate fi redusa prin :
 - Argumentarea proportionalitatii (minimizarea nu exclude includerea de informatii suplimentare in prelucrare, in conditiile in care acest lucru creeaza un beneficiu prin raportare la scopul relucrarii) ;
 - Argumentarea ca persoanele vizate nu sunt negativ afectate -> scopul de cercetare stiintifica nu ar trebui sa produca rezultate care contribuie la masuri asupra persoanelor vizate, efecte semnificative

4. CONSTRANGERI DE NATURA REGLEMENTARA IN IMPLEMENTAREA PRODUSELOR BAZATE PE INTELIGENTA ARTIFICIALA

- Atentie la *acuratetea datelor* in toate etapele (colectare, analiza, aplicare) -> pentru evitarea generarii de rezultate incorecte ;
 - Provocarea Open Data
 - Nevoia de acces la informatie organizată într-o bază de date descărcabilă ; fiabilitatea modelului IA depinde in mod esential de datele utilizate (cantitate și calitate);
 - In prezent statul roman nu ofera acces la date (in sensul Open data); prelucrarea unei baze de date « statice » este incompatibila cu dezvoltarea algoritmului, cu invatarea ulterioara);
- Problema re-identificarii persoanelor vizate (asigurarea ca datele sunt de-identificate intr-o maniera care face dificila reidentificarea persoanelor vizate);
- Atentie la datele inferate (deduse): daca informatia dedusa se califica ca "date personale" atrage aplicarea GDPR (de ex: identificarea unui temei de prelucrare, respectarea cerintelor pentru prelucrarea de date speciale, asigurarea exercitarii drepturilor etc) in cazul profilingului, persoanele vizate au drept de acces la datele de input, dar si la datele deduse din acestea ;
- Provocari legate de exercitarea drepturilor : drept de opozitie in cazul profilarii; dreptul la stergerea datelor (stergerea datelor utilizate pentru construirea modelului poate face imposibila sau dificila demonstrarea corectitudinii modelului);

4. CONSTRANGERI DE NATURA REGLEMENTARA IN IMPLEMENTAREA PRODUSELOR BAZATE PE INTELIGENTA ARTIFICIALA

- Analize de impact (DPIA):
 - Documentarea datelor de dezvoltare si testare;
 - Documentarea etapelor de invatare (proces continuu de analiza bazat pe experienta anterioara) ; aplicarea principiului minimizarii datelor
 - Operatorii ar trebui sa poata demonstra permitenta datelor deduse ;

Recomandari ICO* : Buna practica : o abordare etica (stabilirea unor principii in dezvoltarea sistemului, cod de principii realizat de catre operatori) → valorificare CEPEJ si Principii GDPR (art. 5)

* Information Commissioner's Office, Marea Britanie ("Big data, artificial intelligence, machine learning and data protection", 2017)

Concluzie -> AVEM RASPUNSURI REGLEMENTARE CLARE PENTRU A RASPUNDE PROBLEMELOR PARTICULARE ALE SECTORULUI BANCAR ?

PROIECT JUSTITIE PREDICTIVA BRD

Context: Digitalizare și automatizare a proceselor, respectiv o aplicație de justiție predictivă, având ca beneficii așteptate:

- Identificarea sanselor de castig/pierdere pentru fiecare dosar nou, in diferite faze procesuale;
- Sugestii de îmbunatatire a apararilor, recomandari de argumentatie pentru cresterea probabilitatii de succes:
- Optimizare statistici la nivel de instanțe de judecată;
- Selecție avocați de caz.

-> nu este suficient sa fie respectate cerintele Proiectului de Regulament A.I. pentru punerea in functiune / utilizarea unui sistem de IA, trebuie o privire coroborata cu prelucrarea datelor , cu reglementarile specifice materiei bacare privind riscul de model.

.....LA UN AN DISTANTA, DESPRE DIGITALIZARE SI INTELIGENTA ARTIFICIALA

“Chiar dacă avantajele introducerii aplicațiilor bazate pe IA în sectorul justiției sunt clare, există, totuși, riscuri considerabile asociate cu utilizarea acestora în procesul automat de luare a deciziilor și în „activitățile polițienești bazate pe analiza predictivă”/„justiția predictivă”. Comisia consideră că anumite utilizări ale aplicațiilor IA în sectorul justiției implică riscuri specifice la adresa drepturilor fundamentale.”

(Decembrie 2020, Comisia Europeană, “Digitalizarea justiției în Uniunea Europeană”)

România, prin Ministerul Justiției, și-a exprimat intenția de a participa în cadrul unui proiect (inițiat de Austria) în cadrul “Planului de acțiuni eJustice 2019-2023”, cu tema “Anonimizarea și pseudonimizarea hotărârilor judecătorești în scopul utilizării Open Data.

(Comisia Europeană, Septembrie 2020, “Study on the use of innovative technologies in the justice field”).

- Studiul Comisiei include o sinteză a inițiativelor statelor Membre în materie de inteligență artificială